

Äldreförvaltningen

Kommunstyrelsens pensionärsråd (KPR)

Protokoll nr 9 fört vid kommunstyrelsens pensionärsråd sammanträde tisdagen den 17 september 2013 kl. 10.00-11.44

Justerat den 23 september 2013

Lars Wettergren
Ordförande

Eva Sahlin
Vice ordförande

Närvarande:

Ordförande
Vice ordförande

Lars Wettergren (PRO)
Eva Sahlin (SPF)

Ledamöter

Ingrid Ollas (PRO)
Per Hansson (PRO)
Mats Danielson (SPF)
Karin Wilborg (SPF)
Barbro Ottosson (SKPF)

Ersättare

Donald Monvall (PRO)
Eva Birgitta Jacobsson (PRO)
Kjerstin Genell Andrén (SPF)
Olle Eriksson (SPF)
Evy Johansson (SPF)
Lena Hedqvist (SPF)
Anders Rehnström (SKPF)

Förhinder:

Ledamöterna Evy Ahlqvist (PRO) och Johnny Dahlin (SPF), ersättarna Kurt Blank (PRO) och Harry Wikner (PRO) samt adjungerade Matti J. Korhonen (IKINUORET).

Äldreförvaltningen

Swedenborgsgatan 20 B

106 64 Stockholm

Tel. 08-508 36 200

e-post: aldreforvaltningen@stockholm.se

www.stockholm.se

Tjänstgörande ersättare:

Donald Monvall (PRO) för Evy Ahlqvist (PRO) och Kjerstin Genell Andrén (SPF) för Johnny Dahlin (SPF).

Närvarande tjänstemän:

Direktören Eva Frunk Lind, avdelningscheferna Karin Ekdahl Wästberg, Ann-Marie Ståhl och Raili Karlsson, samt nämndsekreteraren och tillika KPR:s sekreteraren Barbara Ahlmark.

1. Genomgång av närvaro

Sekreteraren noterar närvaro. Eva Frunk Lind presenterar en nyanställd utredare Nima Andacheh som kommer att arbeta på Railis avdelning med uppföljningar av privata utförare.

2. Val av justerare

Vice ordföranden Eva Sahlin utses att tillsammans med ordföranden Lars Wettergren justera dagens protokoll.

3. Anmälan av övriga frågor samt fastställande av dagordningen

Rådet anmäler följande frågor:

a/ Vilka åtgärder vidtas i samband med en artikel i Dagens Nyheter från den 16 september 2013 "Mamman var sjuk och ingen slog larm" som tar upp brister i omsorg om äldre hos privata utförare i hemtjänsten och en intervju med avdelningschefen på Äldreförvaltningen AnnMarie Ståhl "Nu ska hemtjänstföretagen granskas".

b/ Kan äldrenämndens protokoll delges rådet för kännedom tidigare än som det är i dag då protokollet ingår i utskick av nämndhandlingar till KPR:s nästkommande sammanträde?

c/ Aktuellt läge för införande av Hemsjukvården i Stockholms stad.

d/ Planer för översyn av MAS och MAR (funktioner och organisation) i staden samt förändringar i organisation av anhörigkonsulenter.

e/ Planer för ny upphandling av trygghetslarm.

f/ Vilka försäkringar gäller när äldre flyttar till vård- och omsorgsboenden (hur ser ut försäkringsjuridik för äldre som bor på vård- och omsorgsboenden)?

g/ Vad innebär uttrycket: "bristande tillsyn" som används inom äldreomsorgen?

h/ Socialstyrelsen gav ut en broschyr "Stöd till anhöriga" om vägledning till kommuner för tillämpning av 5 kap 10 § SoL. Används den i Äldreförvaltningens arbete?

Enligt Socialstyrelsen kan vägledningen inspirera kommuner att utveckla sitt stöd till anhöriga som vårdar en närstående. Alla anhöriga som har behov av stöd har rätt till det enligt socialtjänstlagen. Broschyren beskriver också vem som är anhörig och vilken typ av stöd det kan handla om.

Broschyren finns att hämta på www.socialstyrelsen.se/publikationer2013

Rådet fastställer därefter dagordningen.

4. Anmälan av protokollsjustering KPR 7/2013-06-04 och 8/2013-08-20

Rådet lägger anmälan av båda protokoll med godkännande till handlingarna.

5. Anmälan av protokollsjustering ÄN 6/2013-06-11

Anmälan läggs till handlingarna.

6. Genomgång av ärenden till äldrenämnden den 24 september 2013

§ 7 Tertialrapport 2 för äldrenämnden för år 2013

Dnr 105-331/2013

Tertialrapport 2 med årsprognos utgör förvaltningarnas delårsbokslut och är en del av den löpande uppföljningen som kommunstyrelsen har ansvar för.

Tertialrapport 2 baseras på ekonomiskt utfall t.o.m. augusti 2013. Uppföljningen bygger i huvudsak på prognostiserade avvikelser mot budget samt verksamheternas måluppfyllelse som redovisas och kommenteras i ärendet.

Äldreförvaltningen bedömer att de mål och aktiviteter som framgår av verksamhetsplanen kommer att uppnås under året. Vad avser det ekonomiska åtagandet prognostiseras ett nollresultat.

KPR tog del av ärendet och lägger det till handlingarna.

§ 8 Översyn av ersättningssystem inom hemtjänsten

Remiss från kommunstyrelsens, dnr 327-68/2012

Dnr 201-327/2013

I december 2011 överlämnade äldrenämnden ett förslag till kommunstyrelsen om ett nytt ersättningssystem inom hemtjänsten (dnr 080301-5441/2011). Förslaget remitterades då till samtliga stadsdelsnämnder. Kommunstyrelsen tog dock inte beslut i ärendet utan våren 2012 fick äldreförvaltningen i uppdrag att ta fram en plan för införande och kostnadsberäkningar av såväl ersättnings- som tidsregistreringssystem inom hemtjänsten.

Stadsledningskontorets förslag omfattar förutom förslaget till nytt ersättningssystem även en plan för teknikutveckling och en införandeplan med kostnadsberäkнад tids- och aktivitetsplan. Förslaget innebär att ett nytt ersättningssystem införs 1 januari 2014. Tidsregistrering via mobiltelefoner kommer att införas successivt under våren 2014. Införandet beräknas innebära projektkostnader på totalt 30,7 miljoner kronor samt merkostnader då ersättningssystemet införs, innan en övergång till ersättning enligt utförd tid är helt införd. Dessa kostnader finansieras genom stadens IT-program.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen får i uppdrag att i samarbete med äldre nämnden utforma tillämpningsanvisningar gällande det nya ersättningssystemet. Stadsledningskontoret föreslår vidare att äldre nämnden får i uppdrag att ansvara för utbildning och att leda arbetet med införandet av tidsregistreringssystemet.

Äldreförvaltningen delar stadsledningskontorets uppfattning att det är nödvändigt med en förändring av ersättningssystemet för hemtjänst. Ersättningssystemet styr förutsättningarna för att hålla en god kvalitet på de tjänster som ska utföras. Det föreslagna ersättningssystemet med tidsregistrering ger betydligt bättre underlag för både uppföljning av beviljade hemtjänstinsatser och för ekonomisk uppföljning. En annan viktig faktor är att den föreslagna ersättningen ger utförarna bättre förutsättningar för att utföra en hemtjänst av god kvalitet. Att de enskilda får de insatser denne beviljats är en grundförutsättning för god kvalitet i hemtjänsten.

Äldreförvaltningen är positiv till att äldre nämnden får i uppdrag att ansvara för utbildning och att leda arbetet med införandet av tidsregistreringssystemet och att i samarbete med kommunstyrelsen utforma tillämpningsanvisningar för det nya ersättningssystemet.

KPR tog del av ärendet och lägger det till handlingarna. Rådet kommenterar redovisningen av genomförda inspektioner och framför att KPR önskar flera sådana redovisningar under året.

§ 9 Förslag till samverkansavtal om den verksamhetsförlagda utbildningen på vårdutbildningar

Remiss från KSL och kommunstyrelsen, dnr KSL 13/0045-1

Dnr 202-315/2013

Kommunförbundet Stockholms Län (KSL) har tagit fram ett förslag till samverkansavtal mellan kommunerna i Stockholms län och Centrum för Klinisk Utbildning (CKU), lärosäten med vårdutbildningar i Stockholms län, Ersta Sköndals högskola, karolinska Institutet, Röda Korsets högskola och Sophiahemmets högskola. Syftet med avtalet är att höja den verksamhetsförlagda utbildningens (VFU) kvalitet samt att stimulera gemensamma forsknings- och utvecklingsarbeten.

KPR tog del av ärendet och lägger det till handlingarna.

§ 10 Förslag till reviderade riktlinjer för riksfärdtjänst

Remiss från kommunstyrelsen, dnr 326-1051/2013

Dnr 201-326/2013

Stadens nuvarande riktlinjer för riksfärdtjänst antogs av kommunstyrelsen 2006 och en översyn har genomförts av Socialförvaltningen. Äldreförvaltningen ställer sig bakom Socialförvaltningens förslag till nya riktlinjer gällande riksfärdtjänst och anser att dessa är väl genomarbetade och pedagogiskt uppbyggda. Med tydliga riktlinjer ökar förutsättningarna för att handläggningen blir korrekt och enhetlig i staden. Äldreförvaltningen instämmer i behovet av en översyn av mallarna för utredning av riksfärdtjänst i Paraplysystemet.

KPR tog del av ärendet och framför att KPR borde ha varit egen remissinstans. Ärendet läggs till handlingarna.

§ 11 Förslag till färdplan för fossilbränslefritt Stockholm

Remiss från kommunstyrelsen, dnr 303-496/2013

Dnr 201-298/2013

I förslaget till Färdplan för ett fossilbränslefritt Stockholm 2050 görs bedömningen att det är möjligt att uppfylla målet att ingen energi med fossilt ursprung används i Stockholm år 2050, dock med undantag för avfallsförbränning av fossila plaster, flygbränsle samt bränsle inom sjöfart. Färdplanen är en del av stadens arbete med att minska utsläppen av växthusgaser. För att uppnå målet krävs att staden, staten och enskilda aktörer framöver fattar beslut i riktning som stödjer målet. Till detta krävs också att ekonomiska medel avsätts till investeringar.

Äldreförvaltningen ställer sig positiv till förslaget om färdplan för ett fossilbränslefritt Stockholm.

KPR tog del av ärendet och lägger det till handlingarna.

§ 12 Remiss av HSO skrivelse om samverkan mellan Stockholms stad och HSO Stockholms stad rörande funktionshinderfrågor

Remiss från kommunstyrelsen, dnr 326-686/2013

Dnr 201-293/2013

HSO Stockholms stad, Handikappföreningarnas samarbetsorgan i Stockholms stad, har i en skrivelse till bland annat äldrenämnden uppmärksammat att Stockholms stad har lagt ned äldrenämndens råd för funktionshinderfrågor (FH-råd). Äldrenämndens ärenden behandlas fortsättningsvis i det gemensamma rådet för socialnämnden och överförmyndarnämnden.

HSO Stockholms stad befarar att i och med detta "riskerar utsatta och sköra människor att "glömmas bort" i hanteringen". Därutöver befaras det gemensamma rådet blir arbetstyngt med ett alltför brett ansvarsområde.

I skrivelsen föreslås att staden omprövar beslutet och, senast i samband med nästa mandatperiod återinför ett särskilt FH-råd för äldrefrågor.

Förvaltningen föreslår att FH-rådet utökas med två till tre ledamöter och att en dialog inleds för att utvärdera den nuvarande formen för samarbete och eventuellt utveckla och tydligare definiera uppdragen.

KPR tog del av ärendet och lägger det till handlingarna.

§ 13 Remiss av Kommunstyrelsens pensionärsråds (KPR) skrivelse angående kommunala utförare inom äldreomsorgen, mm

Remiss från kommunstyrelsen, dnr 327-1886/2013

Dnr 201-294/2013

Äldreförvaltningen har mottagit en remiss från Kommunstyrelsen med frågor från Kommunstyrelsens pensionärsråd om "kommunala utförare inom äldreomsorgen får motta och utföra tilläggsbeställningar samt förlängning av tidsfrist för att tacka ja till ett biståndsbedömt äldreboende och ersättning för dubbla hyreskostnader i samband med flytten till äldreboende.

Äldreförvaltningen tar upp att utgångspunkten för kommunal verksamhet är att den ska vara skattefinansierad. Däremot får en kommun ta ut avgifter för de tjänster kommunen tillhandahåller enligt 8 kap. 3b § kommunallagen. Om en kommun väljer att göra det träder självkostnadsprincipen in. När en kommun tillämpar självkostnadsprincipen enligt kommunallagen kan det ur en konkurrensrättslig synvinkel handla om konkurrensnedvridande underprissättning. Det är således inte förenligt med kommunallagen att kommunen säljer tilläggstjänster.

Tillämpningsanvisningar för köhanteringssystemet har funnits sedan valfriheten inom äldreomsorgens vård- och omsorgsboenden infördes 1 juli 2008. Av dessa framgår att den enskilde ska inom tre kalenderdagar lämna besked om han/hon accepterar ett erbjudande om lägenhet på ett vård- och omsorgsboende.

Äldreförvaltningen har förståelse för att tre dagar kan upplevas som en kort tid för att bestämma sig för att flytta till ett vård- och omsorgsboende. Erbjudandet om ledig lägenhet görs på ett vård- och omsorgsboende som den enskilde sedan tidigare valt när denne fick ett biståndsbeslut om detta. När den enskilde själv ansöker om ett vård- och omsorgsboende har den enskilde tagit ställning till att han/hon vill flytta. I samband med biståndsbeslutet informerar biståndshandläggaren om valet av boende, hur förmedling av lediga lägenheter

går till samt hur lång tid den enskilde har på sig att svara på erbjudandet. Detta ska även framgå i informationen när den enskilde ställer sig i kö till valt vård- och omsorgsboende.

Den enskilde som har ett beslut om vård- och omsorgsboende är i behov av vård och omsorg stora delar av dygnet. De flesta har önskemål om vart de vill flytta. Om betänketiden för att svara på ett lägenhetserbjudande skulle förlängas till 14 dagar skulle det innebära fler tomma lägenheter under långa perioder. Det skulle också innebära att de andra som står i kö får vänta länge på att få ett erbjudande om de före i kön tackar nej. Sammantaget skulle detta innebära att två personer i månaden kan få erbjudande om en tom lägenhet.

Vid boendekostnader för mer än en bostad, som kan uppstå i samband med inflyttning från ordinärt boende till vård- och omsorgsboende eller servicehus finns möjlighet till en eventuell reducering av hyra för vård- och omsorgsboende. Detta kan uppgå till max tre månader.

Förvaltningen bedömer att tiden för att avveckla ordinarie bostad (tre månader) är tillräcklig då detta följer normal uppsägningstid i ett hyreskontrakt.

KPR tog del av ärendet och lämnar följande yttrande:

"Frågan om att medge tilläggsbeställningar av hemtjänst även kommunala utförare är enligt KPR viktig för att uppnå lika konkurrens mellan olika utförare.

Äldreförvaltningsuppfattning är enligt ärendet att det kan handla om konkurrenssnedvridande underprissättning och att det inte är förenligt med kommunallagen att kunna sälja tilläggstjänster.

KPR vill starkt ifrågasätta detta. Ett sådant synsätt kan ha haft bäring i en tid när hemtjänsten i allt väsentligt utfördes av kommunen, men i dagens situation där majoriteten av utförarna är privata företag verkar resonemanget inte övertygande. Kommunal självkostnad brukar inte vara lägre, med alla pålägg, än den privata sektorns priser. Det är ju ett motiv för att det ska bli billigare med konkurrens. Under alla förhållanden kan man med lätthet få en prisbild av tilläggsbeställningarna och vid behov även kunna tillämpa dessa för att medge kommunala utförare att kunna utföra dessa.

Ett sådant medgivande skulle i stället innebära likhet i konkurrens-hänseende vilket ytterst gagnar verksamheten. KPR vidhåller därför sin tidigare uppfattning.

KPR har föreslagit att tiden utsträcks för sökande som erbjudits plats inom vård- och omsorgsboende från för närvarande 3 dagar till 14 dagar innan definitivt besked ska ges.

Enligt äldreförvaltningen har den enskilde redan tidigare genom sin ansökan om ett vård- och omsorgsboende tagit ställning till att hon/han vill flytta. I samband med biståndsbeslutet informerar biståndshandläggaren hur förmedlingen av lediga lägenheter sker och hur lång tid den enskilde har på sig att svara på erbjudandet.

Om betänketiden för att svara på ett lägenhetserbjudande förlängs till 14 dagar skulle det enligt förvaltningen innebära fler tomma lägenheter under långa perioder. Det skulle också innebära att andra som står i kö får vänta längre.

Att utsträcka betänketiden från tre dagar kan betyda mycket för den sökande. Många har nedsatta kroppsfunktioner och många är i begynnelsestadiet av demenssjukdom. Att bryta upp från ett boende när man är i hög ålder är för de flesta ett stort steg. Många kan kanske omgående bestämma sig medan andra vill kontakta anhöriga eller närstående om råd och synpunkter och hjälp inför en flytt. En viktig närstående person är kanske inte bosatt i Stockholm eller är på en resa.

En utsträckt betänketid borde enligt KPR inte vara ett stort steg för en stad med höga ambitioner inom äldreomsorgen. Man får inte överdriva kostnadskonsekvenserna för den sköra grupp det här är fråga om-

Det hade varit intressant om äldreförvaltningen hade prövat andra vägar för att underlätta hanteringen av lediga lägenheter inom vård- och omsorgsboende.

Sammanfattningsvis yrkar KPR att

1. Kommunala tilläggsbeställningar medges enligt ovanstående samt att
2. Betänketiden vid tilldelning av lägenhet i vård- och omsorgsboende utsträcks från 3 till 14 dagar."

§ 14 Svar på skrivelsen från tjänstgörande ersättaren Brit Rundberg (V) om evakueringar vid upprustning av äldreboenden

Dnr 109-249/2013

I en skrivelse till äldrenämnden önskar ers. Brit Rundberg (V) få en redovisning av hur många som evakuerats från sina äldreboende för att ge plats åt de som evakuerats från ett annat äldreomsorgsboende som ska rustas upp eller byggas om.

Äldreförvaltningen tar upp att i samband med ombyggnationer av servicehus och vård- och omsorgsboenden sker oftast evakuering av de boende, antingen till en annan del inom samma fastighet eller till annan fastighet. Förvaltningen har undersökt frågan och funnit att under 2012 fram till april 2013 har det inom

Skolörten och Koppargården genomförts evakueringar för att bereda plats åt evakuerade från andra äldreboenden och totalt har 43 personer berörts.

KPR tog del av ärendet och lägger det till handlingarna.

§ 15 Svar på skrivelsen från ledamoten Torun Boucher (V) om statistik avseende avslag på ansökan om särskilt boende
Dnr 109-301/2013

Ledamöterna Brit Rundberg (V) och Torun Boucher (V) har till äldrenämnden inkommit med en skrivelse angående avslag på ansökan om särskilt boende. Frågeställningarna rör antalet avslag på ansökningar som av den enskilde har överklagats till förvaltningsrätten och/eller kammarrätten samt i hur många fall respektive instans dömt till sökandes fördel. Vidare tar skrivelsen upp frågor om vad som sker med de som fått avslag men ej överklagat samt om biståndshandläggarnas bedömning av behoven av särskilt boende.

År 2012 inkom till Stockholms stad sammanlagt 7 344 ansökningar om bistånd i form av särskilt boende. Fördelat på de olika boendeformerna inkom 3 531 ansökningar till vård och omsorgsboende, 2 986 till korttidsvård och 827 till servicehus. Av ansökningarna till vård- och omsorgsboende avslogs 11 %, till korttidsvård 10 % och till servicehus 40 %. 223 ansökningar om särskilt boende som avslagits under år 2012 har överklagats till förvaltningsrätten och/eller kammarrätten. I 52 av dessa ärenden har domstolen dömt till sökandes fördel. Med avslagsbeslut bifogas besvärshänvisning för att underlätta möjlighet för den enskilde att överklaga. Om denne ej har möjlighet att själv överklaga beslutet är biståndshandläggaren skyldig att hjälpa den enskilda att författa en överklagan. Majoriteten av de som ansöker om särskilt boende har beslut om hemtjänst sedan tidigare. Staden har uppföljningsansvar för alla som har biståndsinsats, en uppföljning som ska ske minst en gång per år.

Som stöd för biståndshandläggarna finns ett kartläggnings- och bedömningsinstrument för att tydligare klargöra den äldres omsorgsbehov och säkra en likvärdig bedömning mellan stadsdelarna. Kontinuerlig kompetensutveckling för biståndshandläggarna ska säkra likställighetsprincipen. Bland annat genomförs utbildningar för nyanställda biståndshandläggare och återkommande ges utbildningar om riktlinjer för äldreomsorgen.

KPR tog del av ärendet och lämnar följande yttrande:

”KPR föreslår att Äldrenämnden återremitterar ärendet och anför följande:

I svaret på skrivelsen anges att det inte finns statistik över antalet avslagsbeslut som överklagats på stadsdelsnivå. En del överklagningar omprövas och endast de som fått ytterligare avslag går till domstol.

KPR anser att tjänsteutlåandet är därigenom ofullständigt och förvaltningen bör vid återremiss av ärendet ge svar på hur stadsdelarna behandlar även de avslagsbeslut som av domstolen fått insatser efter omprövning.

Det är vidare anmärkningsvärt att 40% av ansökningarna till servicehus avslås, trots de redovisade bedömningsgrunderna. Det är på stadsdelsnivå primärhandläggningen sker och det vore därför värdefullt om redovisningen var gjord per varje stadsdelsnämnd. Enligt KPR är det stora skillnader mellan stadsdelarna."

§ 16 Äldrenämndens sammanträdestider för år 2014

Dnr 407-330/2013

Äldreförvaltningen föreslår följande tider för äldrenämndens sammanträden nästa år: 21 januari, 18 februari, 25 mars, 29 april, 20 maj, 10 juni, 23 september, 21 oktober, 18 november och 16 december.

KPR tog del av ärendet och återkommer med val av egna sammanträdestider efter äldrenämndens beslut om sitt arbetsschema för 2014.

§17 Anmälan av tjänstemannayttrande över Betänkandet SOU 2013:53 "Privata utförare – kontroll och insyn"

Remiss från kommunstyrelsen, dnr 001-1127/2013

Dnr 201-328/2013

Utredningen föreslår att begreppet kommunala entreprenader i kommunallagen ska ersättas med begreppet privat utförare. I utredningen definieras privat utförare som en juridisk person eller en enskild individ som har hand om vården av en kommunal angelägenhet.

Äldreförvaltningen tar upp att Inom Stockholms stads äldreomsorg, och valfrihetssystem, finns tre olika driftsformer; verksamheter som drivs i egen regi av någon av stadens stadsdelsnämnder, verksamheter som efter upphandling enligt LOU under en bestämd avtalsperiod drivs av en entreprenör på uppdrag av staden samt verksamheter som drivs av privata fristående aktörer som efter deltagande i upphandling enligt LOU eller LOV erhållit avtal med staden.

Staden är huvudman för all verksamhet som drivs av kommunen själv samt de kommunala verksamheter som drivs av entreprenörer på uppdrag av staden. Staden är däremot inte huvudman för verksamhet som drivs av privata utförare som staden anlitar för köp av tjänster. Staden ansvarar alltid för att det beviljade biståndet tillförsäkrar den enskilde en skälig levnadsnivå och att denne får sina behov tillgodosedda samt att de tjänster som staden köper av en privat utförare är

av god kvalitet. Detta regleras i de avtal staden tecknar med privata utförare efter genomförd upphandling och följs därefter upp på en mängd olika sätt. Kommunfullmäktige i Stockholms stad har dock i egenskap av huvudman för den kommunala verksamheten inte ett ansvar för den verksamhet som bedrivs vid t.ex. ett privat, och därmed också tillståndspliktigt, vård- och omsorgsboende beläget i en annan kommun.

För Stockholms stads del befarar äldreförvaltningen att förslaget att ersätta begreppet kommunala entreprenader med begreppet privat utförare skulle försvåra begreppsterminologin. Då begreppet privat utförare i kommunallagen skulle avse det som idag kallas för kommunala entreprenader, har äldreförvaltningen svårt att se vilket begrepp som i fortsättningen ska användas för verksamheter som drivs av privata fristående aktörer och som därmed inte avses omfattas av begreppet "privat utförare" enligt kommunallagen.

I utredningen beskrivs ett avtal mellan en kommun och en privat utförare (entreprenör) som en verksamhet som "lämnas över" till den privata utföraren. Äldreförvaltningen tror att denna formulering lätt kan missuppfattas och tolkas, av framförallt allmänheten, som att verksamheten därmed inte längre är en kommunal angelägenhet. Då en viktig del av utredningens syfte är att tydliggöra att kommunen har kvar sitt huvudmannaskap även om verksamheten under en avtalsperiod drivs av en entreprenör kan texten behöva omformuleras.

Utredningen föreslår att det ska vara en skyldighet för fullmäktige att anta ett program med övergripande mål och riktlinjer för de kommunala angelägenheter som "lämnas över" till privata utförare. I programmet ska också anges hur fullmäktiges mål och riktlinjer samt övriga föreskrifter på området ska följas upp och hur allmänhetens insyn ska tillgodoses. Programmet ska omprövas varje mandatperiod.

Äldreförvaltningen anser att alla former av krav, såsom bl.a. övergripande mål, riktlinjer och föreskrifter, som kommunen har på den utförare som under en avtalsperiod ska driva en verksamhet åt kommunen, istället ska framgå av avtalet. Då verksamheter som bedrivs i entreprenadform inte kan upphandlas på annat sätt än genom LOU, är det inte heller möjligt att ändra förutsättningarna i ett pågående avtal. För de eventuella pågående avtal som sträcker sig över en mandatperiod är det därmed inte juridiskt möjligt att förändra villkoren på grund av att fullmäktige omprövat programmet. Stockholms stad har som målsättning att inte ha för korta avtalstider eftersom det påverkar förutsättningar för privata aktörer att investera och uppnå långsiktiga mål.

I Stockholms stad har ett stort arbete bedrivits för att utveckla uppföljningen av utförare både gällande hemtjänst och vård och omsorgsboenden. Äldreförvaltningen i Stockholms stad har också byggt upp en inspektionsenhet som följer upp inkomna synpunkter och klagomål. Detta föranleder ibland en inspektion av verksamheten som kan leda till särskilda insatser och åtgärder. Det sker vanligtvis i samråd eller tillsammans med stadsdelsförvaltningen.

Inspektionsenheten samverkar även i förekommande fall med Inspektionen för vård och omsorg (IVO).

Staden arbetar kontinuerligt att på olika sätt förbättra informationen och göra den mer överskådlig och lättillgänglig. Då det finns många utförare att välja mellan som inom äldreomsorgen i Stockholms stad, är det mycket information att ta till sig för den enskilde som ska välja utförare.

I utredningen hänvisas till förarbetena till bestämmelsen om information i LOV där exempel på relevant och jämförbar information kan vara personalen och dess kompetens, utbildningsnivå, språkkunskaper samt antalet anställda. Äldreförvaltningens erfarenhet är dock att den typen av information kan vara svår att delge de enskilda då vissa former av nyckeltal ständigt förändras över tid. Det kan också vara svårt för den enskilde att sätta sådan information i sitt rätta sammanhang då t.ex. antalet anställd personal måste sättas i relation till hur många kunder/brukare utföraren för tillfället har samt vilka behov dessa har.

I dag ges information om privata utförare på Jämför Service på Stadens hemsida. Utförarna beskriver själva sin verksamhet och eventuella inriktning. Kommunen ställer dock grundläggande krav på vilken information som är av vikt för den enskilde i sin valsituation. Där finns även uppgifter om brukarundersökningar, den årliga verksamhetsuppföljning som genomförs och redovisning av olika former av nyckeltal.

KPR var egen remissinstans i ärendet och därmed hänvisar till sitt yttrande från extra sammanträde den 20 augusti 2013:

”KPR ger pensionärsorganisationerna i staden insyn i de frågor som berör den äldre befolkningen, och kan genom sina lokala föreningar fånga upp och förmedla de äldres synpunkter i den kommunala beslutsprocessen. Rådets ställning är ej reglerad i kommunallagen, vilket vore en fördel.

KPR har begränsat sitt svar till frågor som berör äldre och lämnar inga synpunkter på skolfrågor.

Enligt KPR ger betänkandet en intressant bild av de problem som finns inom stadens äldreomsorg som en följd av den strukturutveckling som pågått under senare år. Stockholm är unik jämfört med flertalet andra kommuner på grund av att staden tillämpat ett system med kundval inom hemtjänsten även före tillkomsten av lagen om valfrihet(LOV). En annan omständighet är att antalet privata utförare är väsentligt fler än i andra kommuner.

I föreliggande delbetänkande framhålls behovet av ett mer strategiskt förhållningssätt när kommuner och landsting anlitar utomstående utförare. Enligt utredningen ska det vara en uttrycklig skyldighet för kommunen att kontrollera och följa upp verksamhet som bedrivs av privata utförare. Denna uppfattning delas helt av KPR. Ett större ansvar föreslås läggas på fullmäktige att anta program med övergripande mål och riktlinjer för de kommunala angelägenheter

som "lämnas över" till privata utförare. KPR delar även denna uppfattning eftersom det skapar en större insyn och öppenhet om förfarandet.

Staden har de senaste åren förstärkt Äldreförvaltningens inspektions- och uppföljningsverksamhet vilket är positivt men ännu större insatser är, enligt KPR, nödvändiga. De många mottagarna av hemtjänsten måste kunna känna trygghet att verksamheten kontrolleras på ett professionellt sätt av staden. Det bör därför vara en viktig uppgift för staden att fortsätta uppbyggnaden av inspektionsverksamheten.

Utredningen klargör att det vid upphandling av äldreomsorg inte går att avtala bort kommunens ansvar. Det stärker de äldres möjligheter att få insyn i verksamheten.

Utredningen visar vidare att varken EU-rätt eller kommunallagen hindrar detaljerade upphandlingsunderlag. Det är helt legitimt att ta upp anställningsform, personaltäthet och kompetens i kravspecifikationerna. Det är ett viktigt klargörande eftersom det tidigare varit delade meningar om de legala förutsättningarna. Dessutom påpekar utredningen att upphandlingsunderlagen ska innehålla regler för kvalitetskontroll, insyn och uppsägningskriterier samt regler för vad som ska föranleda viten och uppsägning/avslut i förtid. Här läggs stora krav på kommunernas upphandlingsorgan, eftersom det är otydliga anbudskrav, som möjliggjort stora vinster i äldreomsorgen. Enligt utredningen går det att i upphandlingsunderlagen fastställa att det är kommunens MAS, som ska vara ansvarig MAS även hos den privata vårdgivaren. Det skulle ge kommunen bättre insyn vilket KPR tidigare framhållit

Utredningen föreslår vidare att kommunallagen generellt ska reglera hur relevant information ska lämnas till brukarna. KPR delar denna uppfattning. Det är ett olöst problem när LOV resulterar i många utförare. I Stockholm finns fler än 150 utförare och i varje stadsdel fler än 40. KPR får i annat sammanhang återkomma till effekterna av LOV-en. LOV-lagstiftningen är nu föremål för en särskild utredning.

Avslutningsvis vill KPR beröra förfarandet med tilläggstjänster till hemtjänstmottagarna. F.n. medges endast privata vårdgivare rätt att utföra dessa och får på så sätt konkurrensfördelar gentemot den kommunala hemtjänsten. Kommunallagen bör enligt KPRs uppfattning medge att även kommunala utförare får utföra tilläggstjänster så att konkurrensneutralitet uppnås."

**§ 18 Anmälan av tjänstemannayttrande över Delbetänkandet SOU 2013:45
"Rätt information – kvalitet och patientsäkerhet för vuxna med nedsatt
beslutsförmåga"**

Remiss från kommunstyrelsen, dnr 001-1061/2013

Dnr 607-325/2013

Regeringen beslutade 2011 att utreda och lämna förslag till en mer sammanhållen och ändamålsenlig informationshantering inom och mellan hälso- och sjukvården och socialtjänsten. Uppdraget ska redovisas i april 2014. I maj 2013 beslutade regeringen att i ett deluppdrag utreda om det är lämpligt att för personer som saknar förmåga att motsäga sig eller samtycka till nödvändig behandling av personuppgifter, införa regler i patientdatalagen som gör att de trots denna oförmåga kan ingå i sammanhållen journalföring. Äldreförvaltningens ställer sig bakom förslaget och en förändring av lagstiftningen.

KPR tog del av ärendet och lägger det till handlingarna.

§ 19 Anmälan av tjänstemannayttrande över "Modell för framtagande av underlag till regeringen inför beslut om nationella vaccinationsprogram"

Remiss från kommunstyrelsen, dnr 325-1131/2013

Dnr 201-329/2013

Förslaget utgår från befintliga och lagstadgade kriterier samt innehåller såväl granskande som kvalitetssäkrande moment under inflytande av experter inom professionen. Förslaget tar även hänsyn till vikten av förtroendet för de nationella vaccinationsprogrammen hos huvudmän, utförare och allmänhet. Socialstyrelsen har i uppdrag av regeringen att utarbeta en modell som beskriver arbetsprocessen vid framtagande av underlag till regeringen inför beslut om nationella vaccinationsprogram. Uppdraget ska redovisas till regeringen 1 november 2013.

Äldreförvaltningen ser positivt på socialstyrelsens modell för beslutsunderlag för nationella vaccinationsprogram.

KPR tog del av ärendet och lägger det till handlingarna.

§ 20 Anmälan av rapportering av ej verkställda beslut enligt 4 kap. 1 § SoL för kvartal 2 år 2013

Dnr 507-351/2013

Från och med 1 juli 2006 är kommunerna enligt socialtjänstlagen (SoL) 16 kap. 6 f-h § skyldiga att anmäla alla gynnande beslut enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen som inte verkställts inom tre månader. Rapportering ska göras till tillsynsmyndigheten samt kommunens revisorer. Rapporteringsskyldigheten gäller även alla avbrott i verkställigheten om beslutet inte har verkställts på nytt inom tre månader från dagen för avbrottet.

Till kommunfullmäktige ska socialnämnden (eller motsvarande) lämna en statistikrapport över hur många gynnande beslut enligt 4 kap. 1 § SoL som inte

verkställts inom tre månader från dagen för respektive beslut. I rapporten ska anges vilka typer av bistånd dessa beslut gäller samt hur lång tid som förflutit från dagen för respektive beslut. Uppgifterna i rapporten ska vara avidentifierade. Rapportering ska göras en gång per kvartal.

I ärendet redovisas de ej verkställda beslut som stadsdelsnämnderna rapporterat till Socialstyrelsen, revisionskontoret och äldreförvaltningen avseende kvartal 2 2013. För kvartal 2 2013 har samtliga stadsdelsnämnder rapporterat sammanlagt 155 beslut som inte hade verkställts inom tre månader. Under perioden har 23 av dessa beslut verkställts och 16 ärenden har avslutats bland annat på grund av att den enskilde har återtagit sin ansökan, varför det vid periodens slut den 30 juni 2013 fanns 116 ej verkställda beslut att rapportera. 108 beslut avser särskilt boende och i samtliga fall har den enskilde valt att vänta på ett önskat boende, alternativt tackat nej till erbjudet boende. De övriga åtta besluten avser dagverksamhet. I dessa fall har plats erbjudits men de enskilda har av olika skäl valt att tacka nej.

KPR tog del av ärendet och lägger det till handlingarna.

§ 21 Anmälan av överenskommelse mellan Äldreförvaltningen och Karolinska Institutet

Dnr 40502-346/2013

Karolinska Institutet (KI) och Stockholms stad har behov av att skapa arenor för utveckling och ett tydligt och strukturerat samarbete har utkristalliserats. I och med att det tidigare samverkansavtalet löper ut är det angeläget att förlänga och justera överenskommelsen mellan Stockholms stad och Karolinska Institutet (dnr 022-1894/2007). Överenskommelsen avser samverkan rörande studenternas verksamhetsintegrerade lärande samt kompetens- och kunskapsutveckling för stadens medarbetare. Gemensamma utvecklingsprojekt i nära koppling till den forskning som bedrivs inom Institutet är också en del av överenskommelsen. Överenskommelsen gäller till och med den 31 december 2014.

KPR tog del av ärendet och lägger det till handlingarna.

§ 22 Redovisning av underlag inför prestationsbaserade medel från Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) avseende systematiskt förbättringsarbete

Dnr 61001-126/2013

Sedan 2010 har regeringen årligen ingått överenskommelser med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) kring vården av mest sjuka äldre. Ett av de två kriterierna för att få ta del av de prestationsbaserade medlen är att kommunerna ska beskriva hur det systematiska förbättringsarbetet ska bedrivas i

verksamheterna enligt Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete (SOSFS 2011:9). I detta tjänsteutlåtande redovisas äldreförvaltningens underlag för hur detta arbete bedrivs inom Stockholms stad.

KPR tog del av ärendet och lägger det till handlingarna.

§ 23 Äldretelefonens första halvår – lägesrapport

Dnr 60903-332/2013

Föreningen Psykisk Hälsa (under augusti månad namnbyte till *Mind*) startade i november 2012 Äldretelefonen 020-22 22 33.

Mellan den 12 november 2012 och den 30 april 2013 har Äldretelefonen tagit emot 565 samtal. 82 procent av dessa har varit från personer som själva har problem. Övriga samtal har kommit från anhöriga eller andra som vill få råd eller mer information. Psykisk ohälsa och ensamhet är de två vanligaste anledningarna till att personer ringer Äldretelefonen.

Äldreförvaltningen bidrog med 175 000 kronor inför starten av Äldretelefonen. Äldrenämnden anslag i fördelningen av verksamhetsbidrag till ideella organisationer för verksamhetsåret 2013 med 424 000 kronor. Stockholms stad är därmed en av huvudfinansiärerna. Ärendet redogör för föreningens rapport om det första halvåret med Äldretelefonen.

KPR tog del av ärendet och lägger det till handlingarna.

§ 24 Anmälan av ekonomisk månadsrapport för Äldrenämnden för juli 2013 med prognos för året

Dnr105-155/2013

Enligt anvisningar från stadsledningskontoret ska varje nämnd ta fram en månadsrapport med årsprognos för att kunna följa ekonomins och verksamhetens utveckling.

Äldreförvaltningen prognostiserar ett resultat i balans för 2013.

KPR tog del av ärendet och lägger det till handlingarna.

7. Anmälningshandlingar inom funktionshinderfrågor

- a/ Protokoll från socialnämndens, äldrenämndens och överförmyndarnämndens råd för funktionshinderfrågor från den 22 augusti 2013
- b/ Protokoll nr 5 från Kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor från sammanträde den 27 maj 2013
- c/ Aktuellt inom funktionshinderområde nr 6 och 7/2013.

KPR lägger anmälan till handlingarna.**8. KPR:s skrivelse till Kommunstyrelsen daterad den 4 september 2013**
Dnr 408-372/2013

Rådets beslutar att en skrivelse överlämnas till Kommunstyrelsen enligt följande lydelse:

"KPR ser som sin uppgift att i enlighet med sin instruktion informera kommunstyrelsen (KS) om viktiga frågor som berör äldres levnadsförhållanden. Rådet hade i januari i år tillfälle att lämna en redovisning för KS. KPR vill inledningsvis framhålla att det är angeläget att stärka rådets ställning som ett aktivt rådgivande organ under KS. Dess arbete bör kunna följas på ett enkelt sätt av allmänheten. Medborgarna ska kunna få uppgift om när och var sammanträdena äger rum och vilka personer som ingår i råden. KPRs och stadsdelsnämndernas pensionärsråds (SPR) protokoll bör redovisas under en gemensam och sökbar rubrik i stadens program "INSYN".

KPR består av representanter för de största pensionärsorganisationerna och ska enligt instruktionen bereda Stockholms pensionärer insyn och inflytande i frågor som berör äldre. PRO Stockholm och SPF Stockholm erhåller visst ekonomiskt stöd från staden för sina förebyggande och uppsökande insatser som kontaktorgan mellan staden och de äldre medborgarna. Efter en revidering av anslagsmodellen 2008 utgår 40 kronor per medlem i respektive organisation samtidigt utlovades en snar ökning. Trots detta har beloppet legat på denna nivå sedan 2009. Organisationerna har genom KPR hemställt att beloppet höjs till åtminstone 50 kronor per medlem. En höjning med 10 kronor skulle för stadens del vara av storleksordningen 400 000 konor men betyda mycket för de berörda organisationerna.

Enligt KPRs uppfattning är tillgången av resurser helt avgörande för att höja kvaliteten inom äldreomsorgen. För att leva upp till de höga mål som staden antagit måste resurserna ökas. Behoven är stora inom olika delar av äldreomsorgen. Det gäller insatser inom hemtjänst och äldreboenden samt insatser för anhörigstöd. Genom restriktiv biståndsbedömning har anhörigas ansvar för omsorg ökat.

KPR har i framställning till KS hemställt om en uppräknings av anslagen för 2013 med 150 miljoner kronor för innevarande år. Rådet har ännu inte fått någon reaktion på sin framställning och hemställer om att beslut tas i frågan.

KPR efterlyser vidare det tidigare aviserade beslutet om så kallad förenklad biståndshantering som skulle betyda mycket för de äldre i staden. KPR hemställer att beslut fattas i frågan.

En viktig uppgift för KPR är att bevaka och påverka äldres boendesituation. Det finns flera typer av boende för äldre med olika åldersgränser, huvudmän, villkor och kostnader. Det blir alltmer uppenbart att en utveckling och modernisering och i vissa fall nybyggnad behövs av servicehusen. Behov av dessa kommer sannolikt att finnas kvar efter en modernisering. De nyligen tillkomna trygghetsboendena kan inte ersätta servicehusen. Nybyggda trygghetsboenden har också hyresnivåer som många pensionärer som skulle vilja flytta dit inte klarar av att betala. Frågan om hyreskostnaderna för olika typer av äldreboenden bör analyseras av någon utomstående forskare/utredare förslagsvis från Äldrecentrum så att man får ett underlag som klargör vilka grupper av äldre som klarar hyran i ett adekvat boende. Härvid bör man redovisa vilka pensionärer som bor i de olika boendeformerna, vad det kostar och hur länge de bor i dessa.

KPR har tidigare uttalat att rådet borde ges möjlighet att närmare kunna samarbeta med Stadsledningskontoret (SLK) i frågor som berör stadens upphandlingsunderlag för upphandling av vård -och- omsorgsboende och kriterier för kvalificering av hemtjänstföretag. Enligt KPRs uppfattning borde staden skärpa sina krav i upphandlingsunderlagen gentemot utförarna. Det kan gälla kvalitetskontroll, insyn och uppsägningskriterier och regler för viten. Staden har stora möjligheter att påverka utförarna. Det gäller personaltäthet, utbildningsnivåer, krav om att användning av tillsvidareanställd personal måste användas och att avtalsenliga anställningsvillkor tillämpas. Genom ett sådant synsätt kan kvaliteten i tjänsterna höjas och att antalet certifierade företag minskas.

KPR vill vidare framhålla att rådet stöder den tidigare inriktningen att det är viktigt att fortsätta satsningen på korttidsvård. Det är också ett led för att underlätta anhörigvårdarnas situation. Utbyggnaden av inspektion och uppföljning inom Äldreförvaltningen bör ges fortsatt hög prioritet.

Sammanfattningsvis uttalar KPR:

- att pensionärsråden erhåller en gemensam och sökbar rubrik i stadens program INSYN
- att PRO respektive SPF Stockholm medges höjd ersättning från staden
- att staden fattar beslut om KPRs framställning om ytterligare 150 miljoner kronor till äldreomsorgen för 2013
- att beslut fattas om förenklad biståndshantering
- att anlita utomstående forskare/utredare för analys av äldres boende
- att tillämpa en mer skärpt inriktning vad gäller arbetet med upphandlingsunderlag."

9. Äldrecentrums rapport "Gemenskap ger hälsa – om förebyggande arbete i Enskede-Årsta-Vantör"
KPR lägger anmälan till handlingarna.

10. Förvaltningschefens information

Avdelningschefen Raili Karlsson presenterar aktuellt läge för införande av tidsregistreringsprojektet och utbildningsinsatser för berörd personal och deltagande privata utförare inom hemtjänsten.

11. Genomgång av KPR:s balanslista över rådets frågor till förvaltningen

Balanslistan genomgås och därefter läggs till handlingarna.

12. Övriga frågor

Eva Frunk Lind besvarar en del frågor ställda under pkt 3.

- Införande av kommunaliserad hemsjukvård i Stockholms län har stoppats av SKL den 28 maj 2013 KSL och SLL har konstaterat att en överflyttning av ansvaret för hemsjukvården från landstinget till kommunerna inte är aktuell till år 2015. Mer information finns på www.skl/stockholm/kommunaliserad
- Regionalisering av stadens MAS och MAR är nu klar och en uppföljningsarbete kommer att påbörjas under hösten.
- Heminstruktörerna hanteras av Socialförvaltningen och en förteckning över aktuella heminstruktörerna i Stockholms län skickas årligen till samtliga stadsdelsnämnder i staden för kännedom. KPR kan få en sådan lista.
- Trygghetslarm upphandlas i äldre- och omsorgsnämnden. Chefen för avdelningen Stockholms Trygghetsjour Marianne Hedenström kommer till nästa KPR:s sammanträde och ger information om nästkommande upphandling.
- Förvaltningen återkommer med fördjupad information beträffande frågan om försäkringsjuridik vid placering på vård- och omsorgsboende.
- Förvaltningen återkommer med presentation av praktisk tillämpning av Socialstyrelsens broschyr "Stöd till anhöriga" enligt 5 kap 10 § SoL i Stockholms stads äldreomsorg.

Barbara Ahlmark informerar att äldre- och omsorgsnämndens justerade protokoll publiceras på INSYN innan utskick till nästa nämndsammanträde går ut.

KPR kan utan problem läsa äldre- och omsorgsnämndens protokoll på INSYN. Utöver detta kommer nämndprotokoll att skickas ut till KPR per e-post samtidigt som webbpubliceringen sker.

Barbara Ahlmark informerar om att den planerade visning av Tele 2 Arena vid Globen har stoppats av ledning för Tele 2 Arena pga att det är fortfarande en stor byggarbetsplats. Visningen flyttas fram till november då Arenan bör vara helt i bruk och säkerheten för besökare inte längre äventyras. Barbara Ahlmark kontaktar Arenan i början på november och återkommer till rådet med besked om en ny tid för en guidad visning.

Vid protokollet

Barbara Ahlmark, nämndsekreterare/tillika sekreterare för kommunstyrelsens pensionärsråd